

Toplumsal Hareketlere Etkisi Bakımından Sosyal Medya

Ceyhun Yaşar HALICI*

Özet:

Günümüzde iletişim araçları arasına internet de dâhil olmuş, e-kitaplar, e-dergiler, internet radyoları ve internet gazeteleri ile birlikte geleneksel medya araçları internete adapte olma sürecine girmiştir. Devamında “sosyal medya” olarak adlandırdığımız, başta sosyal paylaşım siteleri ve sözlüklerin dâhil olduğu bir iletişim ağı ortaya çıkmış ve gitgide hayatımızın bir parçası haline gelmiştir. Türkiye’deki internet kullanıcılarının %93’ünün, Amerika’da %85’inin, Rusya’da %75’inin, Çin’de %83’ünün ve Hindistan’da %94’ünün en az bir sosyal paylaşım sitesinde hesabı bulunmaktadır.

Özgür sosyal medya kullanımının bilgiye erişim, kişisel gelişim, sosyal sorumluluk, bilinçlenme, yönetimlerde denetim ve hesap verilebilirlik gibi birçok faydasının olacağı kuşkusuzdur. Sosyal medyanın sınırlarına ilişkin, Abraham Lincoln’un deyişiyle “Bırakın halk gerçekleri öğrensin, ülke o zaman güvende olur.” ifadesi karşımıza çıkmaktadır. Ancak sınırlandırılmayan ve sürekli olarak her türlü gerçek bilgiyi yayınlayan sosyal medya, provokatif, kötü niyetli veya asılsız içeriklerle kamuyu yönlendirerek kamu düzeninin sarsılmasına sebep olabilecektir. İşte bu noktada, bir kamu politikası olarak sosyal medyanın sınırlandırılması gündeme gelmiştir.

Dünya çapında Wikileaks belgelerinin yayınlanması, Arap Baharı, Türkiye’de ise Gezi Parkı Olayları, 17 Aralık Soruşturmaları ve 15 Temmuz Darbe Girişimi meselelerinde tanık olduğumuz üzere sosyal medya toplum üzerinde güçlü bir etkiye sahiptir. Biz de çalışmamızda sosyal medyanın siyasi düzlemde toplumsal hareketlere etkisini ve erişim sınırlandırmalarını ele alacağız.

Öncelikle sosyal medya kavramı üzerinde durup sonrasında yakın tarihimizdeki toplumsal olaylar üzerinden sosyal medya toplum etkileşimini inceleyip çalışmamızı sonlandıracağız.

Anahtar Sözcükler: İnternet, Sosyal Medya, Toplumsal Hareketler, Kamu Politikası, Erişimin Sınırlandırılması

* Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı

1. Dünden Bugüne Sosyal Medya ve Etkileri

Dünya artık çok daha hızlı dönüyor. Hayatımıza yedi yıl önce giren sosyal medya ile internet düzenimiz tamamen farklılaştı. Her şey öylesine değişti ki, internetin ilk zamanları hatırlanmıyor bile. O günler sanki yüz yıl önce yaşanmış gibi unutuldu, yerini bugünün hareketli ve canlı mecraları aldı. Sosyal medya bir var olma biçimine döndü. Sosyal medya bizi yeniden yaratıyor ve önümüzdeki on yıl, geçtiğimiz on yıldan da farklı olacak gibi gözüküyor.

Sosyal medyanın devleri ilk ortaya çıktıklarında yola nasıl devam edeceklerini tam olarak bilmiyorlardı. Özellikle Facebook, Twitter, YouTube gibi siteler, kullanıcıların talepleri doğrultusunda şekillendi ve hala kullanıcıların ilgisiyle popülerliğini koruyor dersek yanlış olmaz. Amerika, Fransa, Almanya, Kanada, Brezilya, İtalya ve Japonya gibi gelişmiş ülkelerde en çok tercih edilen iki sosyal ağ; Facebook ve Twitter. Amerika’da internet kullanıcılarının %85’inin Facebook’ta, %46’sının ise Twitter’da hesabı bulunuyor. Bu devlerin yanında varlık gösteren diğer sosyal paylaşım siteleri (instagram, vine, snapchat, scorp) da görmezden gelinmeyecek düzeyde yaygınlaşmaktadır.

İnsanlar artık daha hızlı olan ve daha büyük kitlelere ulaştıran sosyal medyayı, toplumsal faaliyetlerde de kullanmaya başlamışlardır. Saniyelerin bile önemli olduğu günümüzde bir faaliyet veya etkinlik kolay bir yoldan sosyal medyada duyurulmakta ve kitleler harekete geçebilmektedir. Sosyal ağların toplumsal dinamik içinde en etkin olduğu alan elbette ki duyuru alanıdır. Bireyin şahit olduğu bir olayı anında sosyal paylaşım hesabında yayınlamasıyla, olaya kilometrelerce uzakta olan bireyler bile bundan haberdar olmaktadır. Ve bu haberi alan bireyler de harekete geçebilmekte ve düşüncelerini beyan edebilmektedirler. Bu sebepten sosyal medyanın, toplumda asıl etkili olduğu alan, insanları etkileyen bir olayın yayılarak, tüm bireylerin dikkatini çekmektir diyebiliriz. Yani sosyal medya olmayan bir toplumsal olayı ortaya çıkarmamakta ancak var olan bir olayın geniş kitlelerce duyulmasını sağlamaktadır.

2- Sosyal Medya-Politik Hareketler İlişkisi ve Erişim Sınırlandırmaları

a-) Arap Baharı

Tunus'ta isyanı başlatan, ruhsatsız sebze sattığı için polisle tartışıp kendini yakan 26 yaşındaki Muhammed Buazizi'nin ölümünü protesto etmek için kitlelerin, sokaklara dökülmesi oldu ve bu şekilde internet ve sosyal medya platformları gündeme geldi. Sonrasında ülkedeki sosyal adaletsizlik, işsizlik ve yoksulluktan bezmiş olan halkın da sokaklara inmesi ve 16 Ocak 2011 tarihinde Tunus başbakanı Zine al-Abidine Ben Ali ülke dışına kaçmasıyla halk zafer ilan etti. Tunus'ta başlayan isyan aynı zamanda başka Arap ülkelerine örnek olmuş ve kısa süre içerisinde kuzey Afrika ve orta doğuyu etkisi altına almıştır. Tunus, Cezayir, Mısır, Libya, Bahreyn, Ürdün ve Yemen Arap baharının en çok etkili olduğu ülkeler olurken Moritanya, Suudi Arabistan, Umman, Suriye, Irak, Lübnan ve Fas'ta ise küçük çapta etkili olmayı başarmıştır. (Çıldan vd, s.7) Cezayir, Bahreyn,

Mısır, İnan, Irak, Ürdün, Kuveyt, Lübnan, Libya, Fas, Suudi Arabistan, Suriye, Tunus, BAE ve Yemen de faaliyet gösteren isyanlar silsilesi nihayetinde Tunus, Mısır ve Libya da hükümetleri devirmiş ve bu isyanlarda kullanılan sosyal medyanın gücünü ise gözler önüne sermiştir. 3 milyondan fazla sayıda tweet, GB'lerce Youtube içeriği ve binlerce blog gönderimleri analiz edildikten sonra yeni araştırma sosyal medyanın Arap Baharı sırasında politik çekişmeleri şekillendirme de merkezi bir rol üstlendiğini ortaya koymakta olduğu görülmektedir. (Sosyal Medyanın Arap Baharındaki Rolü Bilimsel Olarak Kanıtlandı, 2011)

Arap Baharının fitilinin ateşlendiği Tunus bölgede sosyal medyanın en az etkili olduğu ülkelerden birisi. 10.732.900 kişilik nüfusunun 4.196.564'ünün, yani yaklaşık %40'ının internet kullandığı Tunus'ta devrimle sosyal medya kullanımı arasında paralellik kurmak zor görünse de Tunus'ta sosyal medya açısından Mısır benzeri bir durumun yaşandığını söylemek mümkün bulunmamaktadır. Çünkü Tunus'ta sosyal medya iktidara karşı girişimlerin başında yer almamış, olaylar başladıktan sonra insanların tepkilerini aktarma ve organize olma noktasında etkinlik kazanabilmiştir.(Tekek, 2013)

Mısır başkanı Hüsnü Mübarek'in istifasını sunmasından önceki haftaki tweet oranları günde 2.300 den günde 230.000'e ulaşırken, zirvedeki 23 video yaklaşık 5,5 milyon görüntülenme sayısına ulaşmıştır. İsyanın Tunus'tan Mısır'a sıçramasının akabinde sosyal medya üzerinden örgütlenmeye başlayan halkı durdurmak için Hüsnü Mübarek yönetimi olayların yaşandığı dönemde kendi iktidarlarını korumak ve güvenliği sağlamak amacıyla bütün internet ve mobil iletişim kanallarını kapatacak bir kamu politikası yoluna gitmiştir. Hükümet twitter'a erişimi engellemiş ayrıca Facebook, Yahoo ve Google'a da erişimi önemli ölçüde azaltmıştır. Mısır'daki internet trafiğini izleyen ABD 84 merkezli ağ yönetim şirketi Renesys yöneticisi Jim Cowie: "beklenmedik bir şekilde internet'in en alt katmanına kadar inerek tüm trafiği durdurdular, engellemenin boyutu ve online nüfus açısından daha önce görülmemiş bir olaydı" şeklinde bir beyanla erişim sınırlandırmalarını dile getirmiştir. (Kaymak, 2011: 29).

Hükümetin sosyal medyaya karşı yürüttüğü operasyonlar nihayetinde başarısızlıkla sonuçlanmış ve 11 Şubat 2011 tarihinde Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek istifa etmiştir.(New Study Quantifies Use of Social Media in Arab Spring, 2011)

Libya'da da sosyal medyanın sanılanın aksine çok etkili olmadığını söyleyebiliriz. 5.613.380 kişilik nüfusunun 954,275'inin, yani sadece %17'sinin internet kullanıcısı olduğu ülkede, sosyal medya en etkili ve çarpıcı görevini devlet başkanı Muammer Kaddafi'nin ölüm anını dünyaya ulaştırmakla gerçekleştirdi. Kaddafi'nin memleketi Sirte'den kaçarken NATO operasyonu ile durdurulması ve ardından da silahlı muhalifler tarafından linç edilerek öldürülmesi oradaki insanların cep telefonlarının kameralarıyla çekildi ve tüm dünyaya yayıldı.

Libya’da sosyal medya kullanımı Muammer Kaddafi iktidarının devrilmesinden sonra ciddi bir artış göstermiştir. Ülkede toplum üzerindeki baskının azalmasından ve neredeyse sıfır noktasına inmesinden sonra ülkede Facebook’a üye olma sayısının da dikkat çekici bir şekilde artış gösterdiği görülmektedir. Facebook’un verilerine göre, son 6 ayda 6 milyon nüfuslu Libya’daki Facebook kullanıcı sayısı neredeyse altı kat artarak 46 binden yaklaşık 317 bine ulaştı. (“Libya’da Sosyal Medya Kullanımında Patlama”, 2011)

Son olarak 22.530.746 kişilik nüfusunun 5.069.418’i internet kullanıcısı olan Suriye’de sosyal medya muhalifler tarafından aktif olarak kullanılmaktadır. Özellikle Beşar Esad’ın ve Baas yönetiminin ülkeye yabancı gazetecilerin girişine müsaade etmeyişi, sosyal medyayı muhalifler için önemli bir haber paylaşma mecrası, uluslararası medya kuruluşları için ise haber kaynağı haline getirdi. Facebook, Twitter ve Youtube’da yoğun haber yayınına başlayan muhalifler böylelikle seslerini tüm dünyaya duyurmayı başardılar. Facebook, Twitter ve Youtube’da anlık haber paylaşımları yapan “Ugarit News” gibi muhaliflerin yayın örgütlenmeleri haberlerin tek taraflı da olsa dünyaya duyurulmasına neden oldu.

Suriye’de Beşar Esad yönetiminin basına karşı baskıcı tutumu ve uzun bir süre yabancı basın mensuplarının ülkeye girişine izin vermemesinin de sosyal medyayı daha cezbedici bir haber kaynağı haline getirdiği söylenebilir.

Ancak bu enformasyon savaşına karşın muhalif protestolar sürecinde sosyal medyanın aktif olarak kullanıldığına dair veriler çok yok. Tekek’in de ifade ettiği gibi Arap Baharı’nın en inatçı ülkesi Suriye’de zaman zaman cep telefonu ile dünyaya ulaşan görüntüler haricinde bir sosyal medya örgütlenmesinin varlığından bahsetmek çok da mümkün olmamıştır.(Tekek, 2013)

b.) Gezi Parkı Eylemleri

İstanbul’un Beyoğlu ilçesinde bulunan ve sadece umumi hizmette kullanılmak koşulu ile tapuda İstanbul Büyükşehir Belediyesi’ne tahsis edilmiş olan Taksim Gezi Parkı’na İstanbul 6’ncı İdare Mahkemesi ve 2 nolu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu kararı olduğu halde Topçu Kışlası’nı Taksim Yayalaştırma Projesi çerçevesinde imar izni olmadan yeniden inşa etmesini engelleme gerekçesiyle çevreci bir eylem olarak başlamıştır.

Aslında Gezi Parkı’ndaki ağaçların kesilmesiyle başlayan süreçte twitterden parka çağrı yapan ve bu çağrıyı yayan insanların sayısı çift haneli rakamları geçmediği görülmüştür. Parkta sabahlayanlara ikinci gün yapılan saldırının ardından Divan Otel’in önündeki basın açıklamasına çağrı yapan tweetlerin sayısında artış izlenmiştir. Ayrıca sosyal medyaya yansıyan haliyle bu saldırının ardından Taksim Meydanı’nda basın açıklaması yapmak isteyen gruba gerekçesiz olarak sert müdahale yapıldığı iddiası tepkileri daha da yoğunlaştırmıştır. Taksim Meydanı’ndaki insanların polis müdahalesi sonrası belli bazı görüntülerinin hızlı bir şekilde sanal âlemde yayılmış olması da eylemin büyümesinde etkili olmuştur

ve sonrasında Sivil Toplum Kuruluşlarınca yapılan eylem çağrısıyla birlikte, öngörülmecek bir şekilde bir anda on binlerce insan Taksim'i doldurmuştur.

Yaşananların ve sloganların internet sayfalarında görsellere dökülmesinin, olayların akıllarda kalıcı olmasına ve etkilerinin daha uzun sürmesine de etkisi olduğu söylenebilecektir.

Haftalarca ülkenin birçok yerinde gerçekleşen Gezi Parkı eylemleri çokça araştırmaya konu olmuştur. Bu süreçte en çok göz önünde bulunan terim ise şüphesiz "sosyal medya" olmuştur. Özellikle "www.twitter.com", eylemlerin sinir sistemini oluşturmuştur. Bu noktada, Twitter'dan edinilen resmi veriler ışığında sosyal medya analiz aracı "www.somemto.com"dan ulaştığımız bazı verilere bakılmalıdır.

Verilere baktığımızda ilk fark edilen Twitter'da içerik paylaşan ve mesaj yazan kullanıcılardaki artış olmaktadır. O zamana kadar sadece okuyucu olarak bulunan üyelere ek olarak yeni kaydolunlarla beraber kullanıcı sayısında bariz bir artış yaşandığı görülmektedir. 29 Mayıs'ta 1 milyon 800 binlerdeki aktif Türk kullanıcı sayısı 10 Haziran'da dokuz buçuk milyon kişiyi geçiyor.

Televizyonların büyük çoğunluğunun cuma tüm gün ve gece sabaha kadar yaşananları yayımlamaması üzerine habercilik görevi üstlenen sosyal medya araçlarından birisi de Facebook oldu. Türkiye'de 30 milyonun üzerinde üyesi bulunan Facebook'a yüklenen resimler ve özellikle videolar hızla paylaşıldı. Twitter kullanımını kolaylaştıran akıllı telefon kullanımının daha düşük olduğu büyük kentlerin dışında yaşayanlar Facebook üzerinden olup bitenlerden haberdar oldu. Sansür, yurttaş gazeteciliğini doğurdu.

Konda Araştırma ve Danışmanlık Şirketi'nin 6-8 Haziran tarihlerinde Gezi Parkı'nın içinde 4411 kişiyle görüşerek yapılan bir anketinin sonuçlarıyla karşılaştığımızda önemli farklar karşımıza çıkmaktadır. Rapora göre Gezi Parkı'ndakilerin çoğunluğu olaylardan arkadaş veya sosyal medya aracılığıyla haberdar olup televizyondan duyan sayısı her 100 kişinin yalnızca 7'si kadar. Hâlbuki Türkiye genelinde televizyondan duyma oranı on kat daha fazla. Parktaki eylemlere katılanların yüzde 69'luk ezici çoğunluğu gelişmeleri ilk olarak sosyal medyadan aldığını belirtmiş. Eylemciler arasından ilk haberi televizyondan alanların oranı ise yüzde 7'de kalmış. Hâlbuki Türkiye geneline baktığımız zaman toplumun yüzde 71 gibi önemli bir kısmı ilk haberi televizyondan aldığını belirtmiş.

Sosyal medyadan paylaşım yapanların yüzde 48'i için olayları ilk öğrendikleri mecraya yine sosyal medya olmuş. İnternet haber sitelerinden öğrenen yüzde 18'i de ekleyince, sosyal medyayı bilgi yaymak için kullananların üçte ikisinin aynı zamanda ana haber kaynağı olarak da kullandıkları anlaşılıyor. İlk haberi televizyondan öğrenenler arasında sosyal medyadan mesaj paylaşanlar yüzde 8 oranında kalmış.

Tüm bu süreçte incelediğimiz diğer politik olayların aksine, TRT, Habertürk, CNN Türk, NTV gibi çok izlenen Televizyon Kanalları Gezi Parkı eylemlerini yayına koymamış, eylemler çoğunlukla sosyal medya aracılığıyla takip edilmiştir.

c.) 15 Temmuz Darbe Girişimi

2016 Türkiye askeri darbe girişimi ya da darbecilerin verdiği adıyla Yurtta Sulh Harekâtı, 15-16 Temmuz 2016 tarihleri arasında Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde kendilerini Yurtta Sulh Konseyi olarak tanımlayan FETÖ/PDY (Fethullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması) üyesi bir grup asker tarafından gerçekleştirildi. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin resmî internet sitesi ve TRT'de yayınlanan bildiride ordunun yönetime el koyduğu ifade edilerek ülkede sıkıyönetim ve sokağa çıkma yasağı ilan edildiği açıklandı.

15 Temmuz Cuma, 22.00 sularında Ankara ve İstanbul'da başlayan askeri hareketliliğin bir darbe girişimi olduğunun anlaşılmasından kısa süre sonra, sosyal medya sitelerine 22.50'den itibaren iki saat boyunca erişim kısıtlanmış, internet kullanıcıları; Twitter, Facebook ve YouTube'a erişememiştir.

Türkiye'de internet erişimiyle ilgili yaşanan engellemeler ve sıkıntıları özel bir yazılım aracılığıyla ölçmek üzere hayata geçirilen 'Turkey Blocks', 22.50'den itibaren bu üç sosyal medya platformuna erişimin engellendiğini duyurdu. Twitter, kullanıcılardan gelen erişim şikâyetleri üzerine resmi hesabından saat 00.53'te Türkçe ve İngilizce tweetler atarak, "Kasıtlı olarak hizmetimizin ülke çapında yavaşlatıldığından şüpheleniyoruz" yazdı. Facebook, konuyla ilgili herhangi bir açıklama yapmazken ABD'nin Fortune dergisine konuşan YouTube sözcüsü, "YouTube'a Türkiye'den erişilemediği yönündeki haberlerin farkında olsak da sistemlerimiz normal şekilde çalışıyor görünüyor." dedi. Günde ortalama 6 milyona yakın Türkçe tweetin atıldığı Twitter'da erişimin saat 01.00'in ardından normale dönmesiyle 16 Temmuz'da toplam 18 milyon 666 bin tweet paylaşıldı. ("Sosyal Medya Nasıl Darbeye Direnişin Aracı Oldu?", 2016)

Bu süreçte gerçekleşen süreli erişim engellerinin sebebini düşündüğümüzde, bir kamu politikası olarak olası istenmeyen olayların, spekülasyonların ve provokatörlerin etkisinin engellenmek istenmesiyle ilişkilendirebiliriz. Nitekim bilgilerin kısa sürede teyit edilmesi mümkün olmadığı gibi güçlü bir toplum yönlendiriciliği olan sosyal medyanın sınırlandırılması kamu düzeni ve güvenliğinin sağlanması amacıyla hizmet edecektir.

Çevrimiçi platformlar üzerinden gerçekleştirilen çağrılar, yapılan haberler ve canlı yayınlar ile sağlanan bilgi akışı, darbe girişiminin başarısızlıkla sonuçlanmasında önemli rol oynadı.

TRT'de darbe bildirisinin okutulmasından 17 dakika sonra, saat 00.30'da CNN Türk'e internet üzerinden FaceTime aracılığıyla canlı bağlanan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın görüntüsü, akıllı telefon aracılığıyla ekrana yansıtıldı. Hemen ardından Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın kişisel ve

Cumhurbaşkanlığı'nın resmi Twitter ve Facebook hesaplarından darbeye karşı direniş çağrılarını tekrarlandı.

Başbakanlık'ın resmi Twitter hesabı da oldukça aktif şekilde faaliyettedir. Başbakan Binali Yıldırım'ın çağrılarının yanı sıra, muhalefet partisi liderleri ile darbe girişiminin ordunun emir komuta zinciri dışında gerçekleştirildiğini ifade eden komutanların açıklamaları Başbakanlık'ın resmi Twitter hesabından duyuruldu.

Başbakan Binali Yıldırım, 16 Temmuz Cumartesi 09.22'de Twitter'da paylaştığı bir video ile olay tamamen sona erinceye kadar meydanları terk etmeme çağrısı yaptı. 01.00 itibarıyla erişimin normale döndüğü sosyal medya platformlarında haber organizasyonları; operasyonlar, gözetimler ile ilgili gelişmeleri ve yetkililerden gelen açıklamaları sorunsuz şekilde aktarmaya devam etti. Haber organizasyonlarının yanı sıra darbe girişimine karşı çıkmak için meydanlara çıkanlar, Facebook ve Periscope üzerinden canlı yayınlar ile ülke genelindeki durumu anlık olarak aktardı.

Twitter'da 15 Temmuz'da başta #DarbeyeHayır etiketi olmak üzere onlarca etikette darbe karşıtı tweetler atıldı. 16 Temmuz'da meydanlarda toplanan darbe karşıtları, #MilletçeMeydanlardayız etiketi altında organize oldu.

Sosyal medya ölçme, analiz ve araştırma hizmetleri veren Somera'nın Al Jazeera Türk ile paylaştığı verilere göre 16 Temmuz'da atılan tweet sayısı yüzde 223 arttı. 15 Temmuz-17 Temmuz tarihleri arasında toplam 34 milyon 818 bin 329 tweet atıldı Bu tweetler 15 milyar erişime ulaştı. 8-14 Temmuz tarihleri arasında atılan ortalama tweet sayısı 5 milyon 773 bindi. ("Sosyal Medya Nasıl Darbeye Direnişin Aracı Oldu?", 2016)

İstanbul'da köprülerin kapatılmasıyla birlikte, 22.00'den itibaren artış gözlemlenen Twitter'daki konuşma hacmi, Erdoğan'ın açıklamasının ardından en yüksek seviyeye ulaştı.

Cumhurbaşkanlığı ve İçişleri Bakanlığı, darbe girişiminin 'püskürtülmesinin' ardından 18 Temmuz 08.00'de sosyal medyada artan dezenformasyonlara karşı da "Vatandaşlarımızın sosyal medyada Cumhurbaşkanlığı adres gösterilerek yayılan bilgi kirliliğine karşı dikkatli olmaları rica olunur. Cumhurbaşkanlığı ile ilgili haberlerde, resmî İnternet sayfası ve sosyal medya hesapları dışındaki kaynaklara itibar etmeyiniz." şeklinde bir uyarı mesajı yayınladı.

Tüm bu süreçte sosyal medyanın halkın örgütlenerek darbe girişiminin önlenmesinde bir gösterge olarak Başbakan Yardımcısı ve Hükümet Sözcüsü Numan Kurtulmuş'un "Bugüne kadar demokrasi nöbetlerinde emniyet kayıtlarına göre 25 milyon vatandaşımız ülkemizde demokrasi nöbetine bütün illerimiz ve ilçelerimiz ve katılmıştır. Dün yine emniyetin kayıtlarına göre İstanbul'da 5 milyon yurttaşımız bir araya gelmiş Türkiye genelinde İstanbul dışında diğer illerdeki toplantılarla da yaklaşık 10 milyona yakın insan eş zamanlı olarak Türkiye'nin

meydanlarını doldurarak ülkesine, vatanına bayrağına, milli birliğine sahip çıkmış, demokrasiyi benimsediğini bir kez daha dosta düşmana göstermiştir.” şeklinde beyanları gösterilebilir.(Demokrasi Nöbetlerine Kaç Milyon Kişi Katıldı?, 2016)

16 Temmuz tarihli Milli İstihbarat Teşkilatı Basın Müşaviri Nuh YILMAZ katıldığı bir televizyon canlı yayınında, "Darbe girişimi püskürtüldü, normale dönmeye başlıyoruz. Şimdi nokta atışlara başlayacağız." ifadelerini kullandı.

3.) Sonuç ve Başlıca Önerilerimiz

Türkiye’de ve dünyada internet kullanımı hızla artmaya devam ediyor ve bu durum önceki bölümlerde de bahsedildiği gibi kullanıcıya internet üzerinde fikirlerini özgürce paylaşabilme, kolaylıkla organize olma, devleti, hükümeti daha kolay sorgulama vs imkânını sağlıyor. Şu da bir gerçek ki sosyal medya yani insanlar arasında etkileşimin artması ve bilginin yayılması demokrasi ve özgürlük taleplerini de artırmaktadır. Bu da bu sitelerin bazı ülkelerde neden sansüre uğradığının cevabıdır. Sitelerin sansüre uğraması ya da erişim sınırlandırması gibi kamu politikaları bilgi edinme hakkına ihlal olarak yorumlansa da, erişimin sınırlandırılmaması bir noktadan sonra kamu düzenini bozucu etki gösterebilecektir. Sansürün çocuk pornosu, çocuk istismarı, intihara özendiricilik, terör, uyuşturucu gibi içerik barındıran sitelere uygulanması konusunda bir tartışma yoktur ve gelişmiş ülkelerdeki sansür bu tür içeriğe karşı uygulanmaktadır. Fakat demokrasi açısından az gelişmiş ülkeleri incelediğimizde, sansürün genellikle politik, askeri veya dini amaçlar güttüğünü gözlemliyoruz. İşte bu noktada Türkiye’nin ifade özgürlüğü-bilgi edinme hakkı ile kamu düzeninin korunması arasında denge kurmaya çalışan bir kamu politikası oluşturması gerekecektir.

Sonuç olarak internet ve sosyal medya insanlığın ulaştığı en özgür iletişim yöntemidir. Ne kadar çabalırsanız çabalırsanız insanlığın ortak kullanımına açık bir alanda sansür uygulaması çok zordur. Bugüne kadar sansür uygulamalarını aşmak için birçok yöntemler geliştirilmiş, neticede uzun vadede olumlu sonuçlar alınmadığı görülmüştür. Kullanıcı, ulaşmak istediği siteye erişim engellenmiş de olsa, bir başka erişime açık sitede, engellenen siteye nasıl erişilebileceği bilgilerini elde edebilmektedir.

Sosyal Medya, politik eylemlerin sebeplerinden biri değildir buna karşın toplumlar politik eylemlerde sosyal medyayı bir örgütlenme ve iletişim platformu olarak kullanılmaktadırlar. Birbirinden çok farklı toplumlarda meydana gelen “Wall Street” işgali, Londra isyanları ve Arap İsyanları gibi politik eylemlerde sosyal medya insanları örgütlemek, daha fazla kişiye ulaşmak ve iletişimi sağlamak için kullanılmıştır. “Arap Baharı” Kuzey Afrika ve Ortadoğu’yu etkisi altına alırken, “İşgal Et” eylemleri Amerika Birleşik Devletlerinde başlamış sonradan küresel çapta bir eyleme dönüşmüştür. Kültür, inanç, yönetim şekli, ekonomik düzeyi birbirinden tamamen farklı olan toplumlarda bile sosyal medyanın politik eylemler bakımından aynı doğrultuda kullanılması sosyal medyanın evrensel kimliğini gözler önüne sermektedir.

Sonuç olarak, sosyal medya tüm dünyada bireyler arasındaki demokrasi ve özgürlük talebinin yayılmasında ve artmasında güçlü bir iletişim aracı olarak kullanıldığı ortadadır. Az gelişmiş veya gelişmemiş ülkelerde yaşayan bireyler bu siteler sayesinde gelişmiş ülkelerdeki refah ve demokrasi seviyesini öğrenme dünyayla bütünleşme imkânı buldular. Bu durumda protestoları ve isyanları beraberinde getirdi. Aynı zamanda bu ağlar toplum ve politikacı arasındaki iletişimi de oldukça arttırdı. Böylece şeffaflık, özgürlük ve demokrasi talepleri yükseldi. Günümüzde sosyal ağlar temsili demokrasiden, katılımcı demokrasiye geçişte birincil role sahipler ve her geçen gün yeni yollar açıyorlar.

KAYNAKÇA

Acıbadem, Salih,(2016) 15 Temmuz Gecesi Sosyal Medyanın Rolü, <http://www.merhabahaber.com/>, 25.08.2016.

Aydemir, Şenay,(2013) Şu Twitter Belası, <http://www.kigem.com/>, 06.04.2013

Babacan, M.E., Haşlak İ., Hira, İ.,(2011) Sosyal Medya ve Arap Baharı, Akademik İncelemeler Dergisi, Cilt 6, Sayı 2, Sakarya.

Çıldan, C., Ertemiz, M., Küçük, E., Temuçin, H.Kaan ve Albayrak, D. (2012) "Sosyal Medyanın Politik Katılım ve Hareketlerdeki Rolü" Akademik Bilişim 2012 Konferansı, Uşak

Kaymak, Ayşe (2011), 'Wikileaks Okumak Suç mu? Assange Terörist mi?', Cesur Yeni Medya, e-kitap, der. Mutlu Binark, Işık B. Fidaner, Ankara, Alternatif Bilişim Derneği Yayınları

Kuzuloğlu, M.Serdar,(2013), Gezi Parkı Eylemlerinin Sosyal Karnesi, <http://www.radikal.com.tr/>, (19.06.2013)

Konda Araştırma ve Danışmanlık Anonim Şirketi (2014), Gezi Raporu-Toplumun Gezi Parkı Olayları Algısı, Gezi Parkındakiler Kimlerdi? (5 Haziran 2014)

Libya'da Sosyal Medya Kullanımında Patlama, (2011), 1 Aralık, www.radikal.com.tr

Pesen, Mekin, (2011) Sosyal Medya Devrimlerinin Anatomisi, <http://www.e-siber.com/>, (23.02.2011)

Sosyal Medya Nasıl Darbeye Direnişin Aracı Oldu? (2016, 19 Temmuz), Al Jazeera Haber

O'Donnell, Katherine,(2011) New Study Quantifies Use Of Social Media in Arab Spring, <http://www.washington.edu/>, (12 Eylül 2011)

Tekek, Murat, (2013) Sosyal Medya ve Arap Baharı, <http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=2964>